

Inledning

Vår tid är ekumenismens tid. Om vi skall peka på något särskilt utmärkande för det tidiga 2000-talets kyrkliga situation är det enhetssträvandena som särskilt träder i förgrunden. Gamla samfundsidentiteter luckras upp och vi ser alltmer av både samfundssammanslagningar och ekumenistiskt samarbete. Många gläds över detta och betraktar detta skeende som en uppfyllelse av Jesu bön att alla Hans lärjungar skall vara ett, för att världen skall tro (Joh. 17:21).

Två exempel på närmanden till den katolska kyrkan

Parallellt med alla dessa enhetssträvanden har också en helt förändrad syn på den romersk-katolska kyrkan vuxit fram. Jag skall ge två exempel.

Det första hämtar jag från den mest omtalade församlingen i Sverige, Livets Ord i Uppsala. När den dåvarande påven, Johannes Paulus II, år 1989 besökte Sverige skrev pastor Ulf Ekman i Livets Ords tidning *Magazinet*:

”Det är tragiskt att se, att intellektuella, sekulariserade kristna med glädje tar emot ett religiöst system som är antikristligt. De riter och processioner som utförs drar inte ned Guds härlighet, de öppnar upp för religiösa andemakter. Det enda som kan rädda Sverige är reningen i Jesu blod, inte falsk ekumenik.”

Tjugo år senare är situationen en helt annan. Katolska böcker säljs i Livets Ords bookshop, katolska präster kallas som talare på konferenser och den svenska katolske biskopen Anders Arborelius välkomnas som ärad gäst i församlingen.¹

Det andra exemplet är hämtat från tidningen Dagen, där den inflytelserike pingstpastorn Peter Halldorf för två år sedan skrev att kristna måste ”böja sin nacke under kyrkan och bejaka petrusämbetets legitimitet” för att enheten skall bli verklig (30/1 2008).

I Schmalkaldiska artiklarna, en av de lutherska bekännelseskriterierna, skriver Luther i motsats till Halldorfs uppmaning så här: ”Men påven vill inte lämna tron (på Kristus) i fred utan säger, att man måste lyda honom, om man skall varda salig. Detta vilja vi icke göra, utan hellre dö i Guds namn” (SKB, s 321).

Katolska kyrkans nya attraktionskraft

Intressant är att John Bunyan, som skrev allegorin *Kristens resa* i England på 1670-talet, då menade att jätten PÅVE, som tidigare skördat många offer bland vandrarna på väg mot den himmelska staden, nu var så ålderdomsskröplig att han inte längre utgjorde någon fara för pilgrimerna. [*här visar jag ett kopparstick på PÅVE från Kristens resa.*] Genom reformationens andliga genombrott, där under strid den bibliska sanningen uppenbarats, hade han mist sin makt över människornas sinnen. Idag har däremot PÅVE återfått sin kraft och lyckas vinna många konvertiter från protestantiska samfund. Personligen ser jag den Katolska kyrkans förnyade attraktionskraft som ett tecken på att vi lever mycket nära världens slut och Herrens återkomst. Därav föredragstitelns första led ”sluttidens ekumenism”.

Det är lätt att förstå varifrån denna attraktionskraft hämtar sin styrka. Avfallet idag inom kristenheten är mycket stort, kanske större än det någonsin varit tidigare. P.g.a. de nordiska folkkyrkornas uppenbara avfall från kristen tro är det idag inte så få som blir katolska konvertiter. Påvens kyrka är det ju ändå något med, tänker man. Den är världsvid med över en miljard medlemmar, har en lång historia och låter sig inte så lätt påverkas av tidens moralupplösande trender. Här finner man t.ex. ett värn mot aborter och den homosexbejakelse som annars möter i såväl samhälle som kyrka.

¹ Här ett litet videoklipp från hans besök på Livets Ord (se särskilt 4 min. 35 sek. in på klippet): <http://www.youtube.com/watch?v=6HTi78C0F0&feature=PlayList&p=AFF3C158F951164A&index=83> .

Ekumenism och ekumenik

Någon har kanske undrat över rubriken till detta föredrag: ”Sluttidens ekumenism och biblisk ekumenik”. Vad menas med *ekumenism* och vad menas med *ekumenik*? David Hedegård skrev en gång i tiden en bok som hette ”Söderblom, påven och det stora avfallet” (1953). I den andra, väsentligt utökade upplagan hette boken ”Ekumenismen och Bibeln” (1968). Hedegård går där till kraftfullt angrep mot Kyrkornas Världsråd och det ekumenistiska arbete som där bedrivs. Med begreppet ”ekumenism”, som jag alltså lånat av Hedegård, menar jag i detta föredrag det enligt min mening *falska* och *obibliska* enhetssträvande som sker genom Kyrkornas Världsråd och andra organisationer på internationell, nationell och regional nivå. I dessa sammanhang bortser man från läroskillnader och saknar den kärlek till sanningen, som borde känneteckna den kristna kyrkan.

Men med ”ekumenism” syftar jag inte bara på det arbete som sker på officiell nivå mellan ledarna för de stora kyrkorna, de som undertecknar avtal och resolutioner med bindande makt. Det ekumenistiska arbetet har skiftat ansikte det senaste decenniet. Numera sker det mesta av betydelse på gräsrotsnivå. Vid sidan av kyrkomötesbeslut och biskoplig inblandning samlar organisationer som den inomkyrkliga OAS-rörelsen tusentals människor till stora möten där Ulf Ekman, pingstpastorer, katoliker och ortodoxt kristna samsas om talarstolen med präster från Svenska kyrkan. Även detta kallar jag ”ekumenism”, enhetssträvande samarbete i dess *negativa* mening, eftersom det inte finns någon enhet i läran bland dem som undervisar mötesbesökarna – och att man inte heller upplever detta som något avgörande problem. En är barndöpare medan den andre förvägrar barnen dop, en ber till Maria och andra helgon medan den andre tar avstånd från sådant o.s.v. Det är inte läran eller sanningen som förenar dem utan *upplevelsen* - de *känner* det som att de är ett i Anden genom de karismatiska gudstjänsterna som firas på dessa möten. Kanske kan man se gräsrotsekumenismen som ett postmodernt fenomen: Man har gett upp tanken på en objektiv sanning, i alla fall en för oss åtkomlig sådan som man kan enas kring, och så förenas man istället genom upplevelsen, känslan.

Termen ”ekumenik” använder jag i detta föredrag om det *riktiga* arbetet att förenas på den enda sanna grunden som är Bibelns lära och vittnesbörd. Det sanna ekumeniska arbetet bortser inte från läroskillnader, utan försöker att komma till rätta med dem genom ett noggrant, inträngande studium av vad Bibeln lär, vad som verkligen innefattas i ”Så säger Herren!”. Mer om detta avslutningsvis.

Varje gång jag använder termen ”ekumenism” avser jag alltså det farliga, läroupplösande arbete som sker på bred front idag. De gånger jag använder termen ”ekumenik” menar jag istället det riktiga sökandet efter sann, biblisk enhet - ett arbete som tyvärr är mycket sällsynt.

Katolska kyrkan idag

Det är nog ingen i denna sal som skulle säga att Luthers kamp mot och avståndstagande från den Katolska kyrkan var fel och mot Herrens vilja. Det är nog inte ens särskilt många moderna, ekumenistiskt inriktade protestanter som skulle påstå något sådant, även om man ibland också från det hållet kan stöta på påståendet att reformationen var onödig och beklaglig. Nej, de flesta protestanter menar ändå att vad Luther gjorde på 1500-talet var bra och nödvändigt. ”Men”, tillägger man, ”situationen är helt annorlunda idag. De grova missbruk som förekom på 1500-talet har avlägsnats. Även Katolska kyrkan har reformerats och idag är situationen helt annan än på Luthers tid.”

En hastig jämförelse mellan 1500-talets Katolska kyrka och 2000-talets visar att sådana uttalanden är totalt missvisande. Den katolska kyrkan av idag saknar visserligen de möjligheter till yttre förtryck och tyranni som man hade till förfogande för fem hundra år sedan. Kättarbål och inkquisition åtföljd av tortyr är lyckligtvis ingenting vi möter idag. Men hur är det på teologins, lärans, område?

Avlatssystemet och den med detta system sammanhängande läran om skärselden finns fortfarande kvar, liksom mässoffer, synergism (d.v.s. mänsklig samverkan med Guds nåd i omvändelsen), helgonkult, den obibliska sakramentsläran, påvens maktanspråk. Har det då inte skett någon förändring? Jo, det har det visserligen. Inom den katolska kyrkan har det skett ett *fortsatt* avfall från kristen tro, som gjort att påvekyrkan idag är *värre* än den var på 1500-

talet. Vissa av de nämnda fenomenen har förstärkts sedan dess, inte minst påvens maktanspråk genom antagandet av *ex cathedra*-läran vid Första Vatikankonciliet 1870, enligt vilken påven kan uttala sig ofelbart i tros- och moralfrågor.

Mariakulten

Men mest iögonfallande är nog att den obibliska Mariakulten blivit allt starkare och antagit verkligt skrämmande former. Sedan 1500-talet har två dogmer fastlagits *ex cathedra*, d.v.s. med påvlig ofelbarhet. År 1854 kungjordes dogmen om Marias obefläckade avlelse. Hon blev, som det heter med den katolska dogmens formulering, "helt bevarad från varje skamfläck av arvsyndens". Gud sägs mirakulöst ha ingripit vid hennes avlelse och räddat henne från det allmänna syndafördärv, som annars präglar alla människor. Tiden tillåter här inte att ingående uppvisa hur bibelvidrig denna dogm är. Ett enda bibelställe läser jag ändå upp: "Ty här finns ingen skillnad. *Alla* har syndat och saknar härligheten från Gud" (Rom. 3: 22-23).

År 1950 var det så dags för en ny Mariadogm, då påven Pius XII i sitt ofelbara läroämbete kungjorde: "Det är en av Gud uppenbarad trossanning, att den obefläckade, alltid rena jungfrun Guds Moder Maria, sedan hon fullbordat sitt jordiska levnadslopp blivit med kropp och själ upptagen till den himmelska härligheten." Den som inlåter sig på sådant svärmeri, d.v.s. lägger till något till Guds Ord, ställer sig själv under Guds förbannelse (Upp. 22:18). Den som fruktar Gud vågar inte göra så, utan tar denna varning på största allvar: "Lägg ingenting till Hans Ord, så att Han beslår dig med lögn" (Ord. 30:6).

Maria vördas också såsom himladrottning eller världsalltets drottning, vilket fått nedslag i den år 1995 utgivna Katolska kyrkans katekes.²

Stärkandet av Mariakulten fortsätter ännu idag. Något som varit på gång sedan minst ett par decennier är arbetet att driva igenom en ny Mariadogm. Man vill att hon officiellt skall föräras titeln "medåterlöserska". Hon kallas redan nu ofta så i romersk-katolsk teologi trots att Skriften mycket tydligt säger att "*en* är medlare mellan Gud och människor" (1 Tim. 2:5), nämligen Jesus Kristus. I den år 1995 utgivna Katolska kyrkans katekes heter det, att "då Maria uttalar sitt fiat (må det ske) vid bebådelsen och ger sitt samtycke till inkarnationen samverkar hon redan i det verk som hennes Son skall genomföra. Hon är moder överallt där han är Frälsare och huvud för den mystiska kroppen" (st. 973).

Men detta är alltså inte nog. Den förre påven, Johannes Paulus II, uppvaktades med en petition som var undertecknad av 5 milj. katoliker, däribland 42 av katolska kyrkans ca 180 kardinaler och 500 av dess ca 5 100 biskopar. Petitionen innehöll en vädjan om en ny Mariadogm, där hon äntligen skulle proklameras som medförlösare, medlare och hjälpare/förespråkare, och officiellt erkännas som "Faderns dotter, Sonens moder, Andens gemål och Kyrkans moder".

Johannes Paulus II var helt hängiven Maria. Hans påvliga vapen hade ett "M" och hans valspråk, syftande på Maria, löd "din i allt". Ändå sade han nej till denna petition, men arbetet med Marias vidare upphøjelse fortsätter.

Den ekumenism som äger rum i Sveriges kristenhet är verkligen skrämmande. När jag år 2007 bevistade Svenska kyrkans högkyrkliga rörelse AKF's (Arbetsgemenskapen Kyrklig Förnyelse) kyrkodagar i Uppsala, som det året gick i ekumenismens tecken, var Ulf Ekman en av talarna. Han sade i sitt föredrag att 1900-talet varit århundradet då den Helige Ande utgjutits över de olika kyrkosamfundet, även över den Katolska kyrkan, som genom detta utgjutande fått uppleva karismatisk väckelse och att nu katoliker "fått ett fördjupat förhållande

² I Katolska kyrkans katekes st. 966 står följande: "Den obefläckade Jungfrun hade bevarats fri från varje arvsyndens fläck, och till slut, när hon hade fullbordat sitt jordeliv, blev hon med kropp och själ upptagen i den himmelska härligheten. Hon upphøjdes av Herren till drottning över allting, så att hon skulle göras än mer lik sin Son, herrarnas Herre, segraren över synd och död"

till Maria genom andedopet”.³ Många av åhörarna drog muntert på munnen åt detta eller nickade instämmande, men jag förskräcktes.

Detta nämner jag som ett tydligt exempel på det som kännetecknar ekumenismen: det är känslan, upplevelsen av ”den Helige Ande” som förenar, inte sanningen. Huruvida det är riktigt eller inte att be till Maria verkade vara en bisak.

Religionsteologin

På ett annat område, religionsteologin, har inom den Katolska kyrkan sedan Andra Vatikankonciliet på 1960-talet en total omorientering skett. Religionsteologin ägnar sig åt frågan hur kyrkan skall förhålla sig till och betrakta andra religioner. Detta är ju inte någon svår fråga när det gäller frälsningen. Jesus säger: ”Jag är vägen och sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig” (Joh. 14:6). Så har man också traditionellt lärt inom den Katolska kyrkan. Tron på Jesus *och* de ur denna tro framsprungna gärningarna, är det som frälser - alltså inte tron allena, utan tro och gärningar. Men att det inte finns någon frälsning *utanför* kyrkan och tron på Jesus, har man alltid hävdad.

I och med detta koncilium har man emellertid nu, kanske i de yttersta av tider före Jesu återkomst, ändrat sig och blivit en kyrka, som erkänner de andra religionerna som bärare av det gudomliga ljuset. Detta ljus lyser visserligen starkast i den katolska kyrkan, sedan lite svagare i de ortodoxa kyrkorna, sedan ännu lite svagare i de protestantiska kyrkorna, och sedan ytterligare lite svagare i de icke-kristna religionerna - men ändå fullt tillräckligt för att man där skall kunna bli frälst.

I själva verket, menar man, har alla människor tillgång till detta ljus genom samvetets röst, och genom att följa denna röst tillräckligt troget blir man frälst. Den moderna katolska gärningsläran kommer t.ex. fram i Katolska kyrkans katekes, st. 847 och 1 260, där hedningar sägs bli frälsta på detta sätt.

Men vad säger den Heliga Skrift om detta? Paulus är glasklar i Romarbrevet, vilket jag tyvärr inte hinner visa här⁴. Men kontentan är, att där evangeliet ännu inte nått fram föds, lever och dör människor i andligt mörker under Guds dom.

Den genomgripande förändring som Katolska kyrkan genomgått de senaste decennierna fick den lutherske teologen Tom G. A. Hardt att betitla ett föredrag han höll, som sedan trycktes (Kyrkligt Forum, Helsingfors & Pro Veritate, Uppsala, 1995), *Roms nya religion*. Enligt Hardt är den nya Katolska kyrka, som framträtt efter Andra Vatikankonciliet, präglad av synkretism (religionsblandning), evolutionism och universalism (allfrälsning) – och är därmed väsensskild från den tidigare Katolska kyrka, vars anda numera återfinns i prästsällskapet S:t Pius X och andra marginaliserade grupper.

Antikrist

Våra lutherska bekännelseskriterier identifierar påven som antikrist (SKB, s 321, 347, 655). Det var inte heller svårt för de senare lutherska teologgenerationerna - som ägde en sådan klar blick för evangeliets innersta väsen, rättfärdiggörelse genom tron allena - att se hur påvedömet med sin gärningslära stod mot Kristus och därmed uppvisade sin antikristliga karaktär (den grekiska prepositionen *anti* betyder ”mot” - antikrist är alltså ”mot Kristus”). Som exempel kan nämnas att den danske biskopen Jesper Rasmus Brochmand (1585-1652) - den ende nordiske luthersk-ortodoxe teolog som fick inflytande på kontinenten, vilket ju kan uppmärksammas på en nordisk luthersk konferens som denna – år 1628 skrev *De Pontifice Romano*, ett verk på 230 sidor som enbart handlar om antikrist och påvedömet.

³ Föredraget återfinns som artikel i AKF's årsbok 2007 *För att världen skall tro* (Artos 2007). Om de karismatiska katolikernas fördjupade förhållande till Maria kan man läsa på s 43.

⁴ Angående de icke-kristna hedningarna skriver Paulus att de kommer att dömas skyldiga och bli förtappade (Rom. 2:12) eftersom de brutit den lag som finns i deras hjärtan (Rom. 2:15). Paulus skriver att "ingen rättfärdig finns, inte en enda" (Rom. 3:10), alla har syndat och står under Guds dom (Rom. 3:23). Det enda hoppet att bli frälst är att åkalla Herrens namn, och det kan man bara göra genom hörandet av evangeliets predikan (Rom. 10:13-15). "Tron kommer av predikan och predikan i kraft av Kristi ord" (Rom. 10:17). Där evangeliet ännu inte nått fram föds, lever och dör människor i andligt mörker under Guds dom.

Inte bara lutheraner utan hela huvudfåran av den protestantiska kristenheten har långt fram i tiden betraktat påveämbetet som antikrist. Wycliffe, Hus, Calvin, Knox, Wesley, Edwards och Spurgeon är bara några i den långa rad av namn som i sina skrifter tydligt identifierat påven som antikrist.

En genomgång av de bibliska ställen som beskriver antikrist, framför allt 2 Tess. 2, visar att påvedömet passar in på denna beskrivning som hand i handske. I Pieper-Muellers *Kristen dogmatik* konstateras det helt riktigt, att antikrists kännetecken, sådana de anges i Bibeln, passar in ”på ett enda historiskt fenomen i världen: det romerska påvedömet” (Pro Veritate 1985, s 675). Tiden tillåter här inte en noggrann undersökning, men två fakta ber jag er åhörare att betänka:

1. Vi skall lägga märke till att antikrists framträdande sker i samband med ett stort avfall: ”Ty först måste avfallet komma och laglöshetens människa, fördärvets son (antikrist, min anm.) öppet träda fram” (2 Tess. 2:3).

Det största och tydligaste avfallet från kristen tro måste ju vara avfallet från evangeliet om syndares frälsning genom deras blotta förtröstan på Frälsaren Jesus Kristus. Denna lära är, som Luther säger, den artikel varmed hela kyrkan står eller faller. Vid konciliet vid Trident sade den katolska kyrkan år 1547 följande: ”Om någon säger att den rättfärdiggörande tron ej är något annat än förtröstan (fiducia) på den gudomliga barmhärtighet som förlåter synder för Kristi skull, eller säger att man rättfärdiggöres genom denna förtröstan allena, den vare fördömd” (Dekret om rättfärdiggörelsen, canon 9).

Man fördömer alltså den som för fram Bibelns frälsningsbringande evangelium. Ni ser därför framför er i talarstolen en man som är fördömd av den katolska kyrkan. Men det bekymrar mig inte alls, eftersom ”som sparven får sin kos och svalan flyger bort, så får en grundlös förbannelse förbi” (Ords. 26:2).

2. Antikrist skall träda fram i kristenhetens mitt. Det står om honom, att ”han sätter sig i Guds tempel” (2 Tess. 2:4). Antikrist skall alltså inte vara någon politisk diktator eller hednisk religionsledare, utan arbeta från själva centrum av kristenheten. Han kallas också ”laglöshetens hemlighet” (2 Tess. 2:7).

Påven framträder som kristenhetens främste representant. Han arbetar i *hemlighet* under Kristi täcknamn och kommer ”med lögnens tecken och under” (2 Tess 2:9-10). Inte utanför utan *inom* den synliga kyrkan utvecklas denna ”laglöshetens hemlighet” tills den kulminerar i ”syndens människa, fördärvets son”, som sätter sig i Guds tempel. Påven ger sig ut för att vara den kristna kyrkans huvud, vilket endast Kristus är (den grekiska prepositionen *anti* har vid sidan av betydelsen ”mot” även innebörden ”i stället för” – antikrist betyder alltså även ”istället för Kristus”).

Ekumenismens fara

Efter denna genomgång av några drag hos den Katolska kyrkan och den inställning till denna kyrka som möter hos sådana ledande ekumenismens företrädare i Sverige som Ulf Ekman, Peter Halldorf och OAS-rörelsen - som vid upprepade tillfällen kallat påvens predikant Raniero Cantalamessa som huvudtalare till sina stora möten - borde det stå klart att svensk kristenhet leds vilse av sina ledargestalter. Vi står alla inför en stor och uppenbar fara att sugas in i en falsk andlighet.

Hur situationen är i Finland, Norge och Danmark vet jag inte riktigt, men kan tänka mig att den är ganska lik den i Sverige. Men kanske man ändå här i Finland allmänt sett är mer trogen sin folkkyrka och dess officiella strukturer och fortfarande ser folkkyrkobiskoparna som de främsta andliga ledarna. I Sverige sker den gräsrotsekumenism som jag här skildrat utanför folkkyrkans officiella strukturer. Trons folk, om de är någorlunda vakna, har nog i hög utsträckning anat folkkyrkobiskoparnas uppenbara avfall och vänder sig till andra andliga ledare, som de nyss nämnda; Halldorf, Ekman och OAS-rörelsens ledare, för vägledning och undervisning.

Vad som också har blivit populärt på senare år är den s.k. Alphakursen, som spridits från England ut över världen. Alphakursen är utformad på ett sådant sätt att alla församlingar, oavsett samfundstillhörighet, skall kunna arrangera den. Därför är dopet och nattvarden, trosartiklar som tydligt skiljer olika samfund åt, helt sonika förbigångna i Alphakursen! Kursen består av femton lektioner med en mycket kraftig överbetoning på den Helige Ande och Hans gåvor. Lektion nr 9 heter ”Hur kan jag bli uppfylld av Anden?” och där ges mycket konkreta instruktioner hur man får tungotalets gåva.⁵

Värt att lägga märke till hos Alpha är det ekumenistiska bortseendet från lärofrågor, t.ex. dopet och nattvarden, och den karismatiska inriktningen på andeuppfyllelse och tungotal. Den svenska Alphabokens copyright innehas av OAS-rörelsen.

Det finns en del andra trender också i våra nordiska länder, liksom i världen i stort. Jag nämner dem här bara kort i brist på utrymme. Amerikanska fenomen som *församlingstillväxtrörelsen* med namn som Rick Warren och Bill Hybels, mannen bakom Willow Creek, och *emerging church* (den framväxande kyrkan) med namn som t.ex. Brian McLaren, har blivit populära och vinner insteg i nordiskt kyrkoliv. Det är kanske vanskligt att göra alltför grova generaliseringar här, men helt kort kan ändå sägas att dessa rörelser präglas av ett postmodernt tänkande när det gäller sanningsfrågan. Vissa av företrädarna tror inte på objektiva sanningar som är åtkomliga för oss, och är därmed naturligtvis ekumenistiskt öppna över konfessionsgränserna. Andra har ett pragmatiskt sanningskriterium: en kyrka är rätt ute om den växer. Vidare betonas att man måste anpassa sig till den samtida kulturens uttrycksformer. Människor måste känna sig hemma. Man är beredd att gå mycket långt i denna anpassning, som inte stannar i formerna, utan även präglar innehållet i förkunnelsen. Synden, Guds heliga lag och helvetet tystas ned eftersom sådant skrämmer människor från kyrkorna. Ger man istället människorna vad de vill ha så blir de intresserade av kristen tro, menar man. Kyrklig framgång mäts kvantitativt, särskilt då inom *församlingstillväxtrörelsen*. Ju fler människor en församling lyckas locka till sig, desto bättre.

Vad skall man då säga om *församlingstillväxtrörelsen*, *emerging church* och liknande fenomen? Svaret blir: Istället för att vinna världsmänniskorna förlorar man kristendomen. Det var inte de låga trösklarna och likställigheten med världen som kännetecknade de första kristna församlingarna. Det var istället det *alldeles annorlunda* som lockade människor som var trötta på och flydde ett liv i världen. De första kristna församlingarna var heliga, d.v.s. avskilda, från världen. Det gick en skarp och tydlig gräns mellan församlingen och världen, så att skillnaden mellan Guds och djävulens rike blev tydlig.

Jag behöver väl inte säga att det naturligtvis också sker det som är gott i de ekumenistiskt präglade rörelserna. Människor har nog blivit omvända och stärkts i sin tro i dessa sammanhang. Det vill jag verkligen inte förneka. Där Guds Ord förkunnas sker stora ting, även om mycket är bristfälligt och vilset. Herren kan i sin stora nåd t.o.m. omvända en människa också i en romersk-katolsk gudstjänst. Om t.ex. Joh. 3:16 eller andra evangeliska bibelord läses upp, vilket sker många gånger under ett romersk-katolskt kyrkoår, och någon kyrkogångare enfaldigt tror det upplästa ordet, så är han eller hon ett frälst Guds barn. Då är

⁵ Kursboken heter *Livets frågor. En introduktion i kristen tro* (Förlags AB Nytt liv 1997) och på s 143 står följande om hur man undfår tungotalets gåva:

1. Be Gud om förlåtelse för allt som eventuellt kan vara till hinder för dig att ta emot gåvorna.
2. Vänd dig bort från allt i ditt liv som du vet med dig är fel.
3. Be Gud att han fyller dig med sin Ande och ger dig tungotalets gåva. Fortsätt att söka honom ända tills du finner. Fortsätt bulta tills dörren öppnas. Sök Gud av hela ditt hjärta.
4. Öppna din mun och börja prisa Gud på vilket språk som helst utom svenska eller något språk som du redan kan.
5. Tro att det som du får kommer från Gud. Låt ingen säga till dig att du själv hittat på det. (Det är ganska osannolikt att du har det.)
6. Ha tålamod. Det kan ta tid för ett språk att utvecklas. De flesta av oss börjar med en ganska begränsad vokabulär. Språket växer fram undan för undan. På samma sätt är det med tungotalet. Det tar tid för gåvan att utvecklas. Men ge inte upp.”

det bara att hoppas att prästens predikan eller de liturgiska bönerna för den människan inte tar död på den enfaldiga förtröstan på Jesus och Hans verk.

Jag vill ändå utfärda en kraftig varning för alla de faror som möter i ekumenistiska sammanhang. Med den kunskap vi har om dessa faror skall vi inte bejaka ekumenistisk verksamhet, utan påpeka dess brister och istället leda människor in i rätta församlingar där Guds Ord predikas rent och klart. Gud kan också i sin stora nåd bevara sina barn i ekumenistiska sammanhang, men vi skall inte frivilligt, mot bättre vetande, utsätta oss eller våra barn för dess faror. Då kan vi inte lita till Guds löfte att bli bevarade. ”Vi få vänta Guds hjälp i frestelserna, när vi varken själva kasta oss i dem eller försumma att under vaksamhet och bön hos Gud söka kraft till seger” heter det helt riktigt i 1878 års katekesförklaring (st. 206).

Ekumenikens natur, välsignelse och utmaning

Avslutningsvis vill jag så säga något om föredragsrubrikens andra led, ”biblisk ekumenik”. Biblisk ekumenik är att söka enhet på den enda sanna grunden, som är Guds Ord. Det som det då är fråga om är den *yttre* enhet som vi kallar kyrkogemenskap. Det finns redan en *inre*, fullkomlig, andlig enhet mellan alla Guds barn, vilka kyrkosamfund de än tillhör. Den enhet mellan Jesu lärjungar genom alla tider som Frälsaren talar om i Joh. 17, då Han ber till sin himmelske Fader ”att de alla skall vara ett” (v 21), är redan ett faktum.

Jesu bön var en stark och mäktig bön som genast gick i uppfyllelse. Alla kristna är redan ett genom den Helige Andes inneboende, de regeras alla av den gudomliga kärleken, de är alla medborgare i ett och samma rike, lemmar i samma kropp o.s.v. Jesu bön i Joh. 17 kan därför inte förverkligas nu två tusen år efteråt genom ekumenisternas verksamhet eller organisatoriska sammanslagningar av samfund – det är att komma för sent och att med mänskliga åtgärder åstadkomma det som är den Helige Andes inre, osynliga verk.

När t.ex. om något år Svenska Missionskyrkan (f.d. Missionsförbundet), baptisterna och metodisterna i Sverige slås samman till ett samfund är inte detta en uppfyllelse av Jesu förbön. Det som sker är istället att ett monument uppreses över den närmast totala likgiltighet angående biblisk troslära som kännetecknar vår tids kristenhet: I ett och samma samfund kommer nu att samsas barndöpande metodister, vuxendöpande baptister och missionsförbundare, som aldrig fastslagit någon lära utan låter var och en bestämma själv vad som är sann kristen tro.

Men det är naturligtvis önskvärt att den inre enhet som redan finns också tar sig yttre, kyrkoorganisatoriska uttryck. Detta är emellertid bara möjligt i de sammanhang där ingen förnekelse av uppenbarade bibliska sanningar förekommer. Endast med de kyrkor och församlingar där man bekänner Guds Ord rent och klart kan en yttre gemenskap ingås. Då kommer också den inre enheten till uttryck i något yttre, som faktiskt t.o.m. världen kan se.

Det är alltså till kyrkogemenskap på den gudomliga sanningens grund biblisk ekumenik syftar. Ekumeniken är viktig inte bara för att världen skall se de kristnas kärlek till varandra (jfr. Joh. 13:35) utan också för våra barns och ungdomars skull. I små, isolerade församlingar finner de unga färre möjligheter till kamratskap och senare äktenskap. Riskerna är att de istället lockas till ekumenistiska sammanhang som OAS-rörelsen för att det är många andra ungdomar där. Andra av våra ungdomar försvinner ut i världen.

Vi måste göra allt vad vi kan för att undvika inbördes isolering. Denna konferens bereder ju t.ex. möjlighet för företrädare och medlemmar från olika sammanhang att träffas och förtroenden kan skapas. Det är ett gott initiativ. Elsin-arbetet är ett annat, mer långsiktigt försök att skapa full kyrkogemenskap mellan dem som delar samma lära. De traditionella lärosamtalen mellan lutherska församlingar måste naturligtvis också fortsätta och det är ju genom sådana samtal man till sist ingår kyrkogemenskap.

Tänk om Herren Gud om några år skulle ge oss en enad, nordisk, bibeltrogen kyrka av den evangelisk-lutherska bekännelsen! För detta borde vi arbeta och be. Jag tror då att ett större antal av ungdomarna skulle bli kvar och inte lockas till ekumenistiska sammanhang och jag tror att det då också skulle bli bättre möjligheter till evangelisation och t.o.m. mission. Det kan verka orealistiskt att hoppas på detta, men det har sett mörkt ut även tidigare för den

lutherska kyrkan. Tänk t.ex. på hur en av inre splittring och yttre tryck hårt pressad luthersk kyrka år 1577 med Guds hjälp lyckades enas kring Konkordieformeln, endräktsformeln. Låt oss be om och hoppas på ett nytt konkordieunder på 2000-talet i våra nordiska länder. Men om så inte sker måste vi ändå hålla fast vid Bibeln och vår bibelenliga evangelisk-lutherska bekännelse. Vi skall inte ge efter för ekumenismens frestelser hur det än blir.

Jag skulle nu allra sist vilja lyfta fram några hinder som jag kan se för att uppnå denna yttre enhet. För det första finns en tendens i de lutherska väckelserörelserna att upphöja de egna lärofäderna till absolut norm för läran. Även om man inte erkänner det rakt ut, blir det ibland i praktiken så att lärofäderna placeras över Bibeln och bekännelseskrifterna. Hur välsignade lärare i Guds rike de än har varit, måste de ändå prövas och ibland måste det konstateras att de tagit miste. Ingen är ofelbar och därför innebär det inget underkännande av deras storhet om man inte följer dem på de punkter som de saknat ljus över. Ett hinder för ekumenikens arbete är alltså det envisa fasthållandet vid lärofäderna *mot all överbevisning utifrån Bibel och bekännelse*.

För det andra har vi oviljan hos många att lämna de avfälliga folkkyrkorna. Det tycks hos vissa inte finnas någon gräns för hur långt avfallet skall gå, innan man är beredd att lämna. När det gäller Missionsprovinsen, som är en stark kraft i nordisk lutherdom, hoppas jag att den utstöttningsprocess som den är föremål för från folkkyrkorna, skall leda till ett totalt avståndstagande från, utträde ur och fördömande av folkkyrkorna från Missionsprovinsens sida. Ett utdraget kvarstannande innebär risk för anpassning. Vill man vara del av en läropluralistisk kyrka leder det förr eller senare till att man förlorar sin känslighet och rädsla för den falska läran. Är det inte för övrigt just detta som drabbar BV i dessa tider? Det EFS, som man en gång lämnade p.g.a. bibelkritiken - och som idag har avlägsnat sig mycket mer från Bibeln och bekännelsen än man hade gjort 1911 - kan BV nu samarbeta med åtminstone på lokalnivå.

Här kan jag inte låta bli att nämna det forskningsseminarium som hölls den 20-21 april i år på Johannelunds teologiska högskola i Uppsala. Seminariet hette "Den rosenianska väckelsen ca. 1890-1920 och bildandet av Missionssällskapet Bibeltrogna vänner 1911". Som det viktigaste föredraget vid denna konferens kan man nog betrakta doc. Rune Söderlunds föredrag "Universell rättfärdiggörelse?". Det var också det enda föredrag som kommenterades, vilket gjordes av EFS-teologen doc. Agne Nordlander.

Såväl Söderlund som Nordlander riktade massiv kritik mot läran om den allmänna rättfärdiggörelsen. Denna kritik drabbade naturligtvis det forna BV men Söderlund var även mycket kritisk till såväl Franz Pieper som Missourisynoden och Wisconsinens synoden i Amerika. Det var naturligtvis märkligt att den som kommenterade Söderlunds föredrag spädde på kritiken mot den allmänna rättfärdiggörelsen – arbetsgruppen bakom seminariet kunde ju istället ha valt en företrädare för den allmänna rättfärdiggörelseläran att kommentera. Nu blev det istället seminariedeltagare som vid den öppna diskussionen trädde upp till den allmänna rättfärdiggörelseläran försvar. Det var dock endast en BV-predikant som ställde en kritisk motfråga till Söderlund. Betänkligt var det att inga andra från ELM-BV protesterade.

Det är svårt att frigöra sig från tanken att detta seminarium var ett led i ett närmande mellan EFS och ELM-BV. Sådana tankar framfördes också. Nordlander sade att bibelsynen inte var ett avgörande hinder för gemenskap, bara man var enig om de tre gammalkyrkliga trosbekännelserna. Det gjorde inget om några var lite mer konservativa i bibelsynen, andra mindre. Det var vissa seminariedeltagare som poängterade hur helt avgörande bekännelsen till Bibelns ofelbarhet är, men oroande var det att ingen från BV invände mot att bibelsynsfrågan relativiserades. Vi har anledning att återkomma om detta seminarium då föredragen senare, troligtvis till hösten, kommer ut i bokform.

Vad kan man då hoppas på för ELM-BV's del när det gäller kyrkofrågan? BV's starke man från bildandet till i stort sett ända fram till sin död, Axel B. Svensson, skriver i 50-årsskriften *Missionssällskapet Bibeltrogna vänners historia under tiden 1911-1961* (Bibeltrogna vänners förlag 1961) att man under nästa 50-årsperiod måste ta sin ställning till Svenska kyrkan under

omprövning (a.a., s 205, 226). Det är ett år kvar av den 50-årsperioden – vågar man hoppas på ett kyrkligt uppbrott i elfte timmen?⁶

Lösningen som för Axel B kunde bli aktuell var inte den som skett i och med Missionsprovinsens bildande, utan istället en helt självständig, luthersk kyrka. Han var också tydlig med att den ”anglikanska prästordningen”, med vilken han torde ha menat en högkyrklig ämbetssyn innefattande apostolisk succession, inte var rätt lösning (a.a., s 206).

Om Missionsprovinsen skall förvandlas till eller ingå i en framtida bibeltroende, luthersk kyrka måste den komma till rätta med den högkyrkliga gruppering inom sig, som på flera sätt står öppen mot den romerska kyrka, varom detta föredrag till stor del handlat.

Missionsprovinsen måste också få ett klarare kyrkobegrepp, där

a) man inte längre står kvar med ena benet i en avfällig kyrka (och t.o.m. uttalat säger att man *vill detta* - man t.o.m. garderar sig mot eventuella rykten om utträde genom att i grundläggningensdokumentet säga att man på förhand avfärdar sådana rykten, om de skulle uppstå)

b) församling och ämbete hålls samman, så att inte vigningsbiskopen blir en som förser ”kunder” med präster (kunderna är här olika kristna organisationer som inte behöver vara med i Missionsprovinsen, t.ex. BV).

Med dessa sistnämnda kritiska synpunkter, som skall ses som välmenande påpekanden och en önskan om omprövning hos både BV (och andra motsvarande rörelser i Norden) och Missionsprovinsen, vill jag allra sist återupprepa min dröm om en framtida, enad luthersk kyrka i Norden, vilande på Bibelns eviga, orubbliga grund. Låt oss alla allvarligt arbeta och be för ett nytt konkordieunder!

⁶ Om någon tycker att det är inkonsekvent av mig att nu citera en väckelseledare, med tanke på vad som nyss sades om dessas endast relativa auktoritet, vill jag tillägga att Axel B verkligen hade bibliska skäl för tanken på kyrklig omprövning, även om uttåget enligt min mening skulle ha skett betydligt tidigare.